



M. Saim UYSAL

Coronavirüsünün ekonomik etkileri

28.2.2020

Çin'de başlayıp Uzakdoğu'nun diğer ülkelerine (Tayvan, Güney Kore gibi) sirayet eden ve daha sonra dünyanın eşitli ülkelerine yayılan Coronavirüs salgını öncelikle insan sağlığını tehdit eden boyutunun yanında yarattığı belirsizlikler nedeniyle global ekonomiyi olumsuz etkileyecek. Salgının kökeni Çin olduğu için en fazla etkilenecek ülke kuşkusuz Çin olacak. Zira şu ana kadar kesinleşmiş bir "aşı" tedavisi henüz teyit edilemedi. Standart and Poors Çin'de ekonomik büyümenin 2020 yılında yüzde 1 olumsuz etkileneceğini belirtiyor. JP Morgan ise 2019 ilk çeyreğindeki büyümesi olan yüzde 6,4'ün 2020 yılı ilk çeyreğinde yüzde 4,9'a düşeceğini tahmin ediyor. Küresel büyümeye maliyet ise (-) 0,2 puan.

Bilindiği üzere Çin ekonomisi ölçeği itibarıyla dünya ekonomisini etkilemesi bakımından en önemli ülkelerden biri. Büyümesi dünya ortalamasının üstünde. Bu salgın, tedarik zincirleri, ulaşım, turizm ve diğer birçok alanda ekonomik sistemi etkileyecek. Küresel ilişkilerin yoğunlaşması nedeniyle bu tür ekonomik dışı faktörler (doğa olayları, sağlık gibi) ekonomiyi eskiye oranla daha fazla etkiliyor. Salgın Avrupa (İtalya, Fransa, İsviçre ve Yunanistan) ülkelere ve komşumuz İran'a da sıçradı. Latin Amerika'da Brezilya gibi ülkelerde de görüldü. (Çin dışında 33 ülkede var.) Henüz ülkemizde çok şükür yok. Sağlık Bakanımızın belirttiği gibi ülkemize sıçramayacağı anlamına da gelmez. Dolayısıyla kontrollü ve tedbirli olmak zorundayız. İstanbul Sanayi Odası Başkanı da aynı uyarıda bulundu. Merkez Bankası Şubat ayı PPK özetinde "Çin'de ortaya çıkan salgın hastalığa ilişkin endişeler küresel iktisadi faaliyet üzerinde aşağı yönlü riskleri canlı tutuyor. Jeopolitik gelişimler ve salgın hastalığın yurtiçi büyüme üzerinde oluşturacağı etkiler yakından takip edilmektedir." değerlendirmesinde bulundu. Piyasalarda coronavirüs sonrası dolar endeksi, altın fiyatları arttı, borsa endeksleri düştü.

IMF, küresel büyüme beklentisi olan yüzde 3,3'ün 0,1-0,2 puan aşağıya gelebileceğini açıkladı. Dünya Bankası ise küresel büyümenin yüzde 1 aşağıya gelebileceğini belirtiyor.

Küresel ölçekteki Merkez Bankaları virüs salgını nedeniyle ekonomik sürecin yavaşlamasını önleyici genişletici para politikası uygulayabileceklerini açıkladılar. Bizim Merkez Bankamız da gelişmelerin bu yönde olacağı görüşünde.

Bazı piyasa yorumcuları ülkemizin coronavirüs gelişmelerinden olumlu etkileneceği yorumunda bulunuyorlar. Unutmayalım ki İstanbul Sanayi Odası Başkanı Sn. Erdal Bahçıvan'ın uyarısına dikkat etmekte yarar var. Çeşitli ülkelerin Çin'den tedarik edecekleri bir takım girdilerin ülkemiz ihracatçılarına imkân vereceği kuşkusuz gerçek. Ancak "virüs nedeniyle tedarik zincirinden yaşanan aksaklıkların Çin'le sıkı bağları olan otomotiv, makine, kimya, plastik, demir, çelik, elektrik-elektronik gibi sektörlerimizin ara malı ithalatında sıkıntılar yaratabileceği de açık." Toplam ithalatımızın %10'u Çin'den. İhracatımız az. (yüzde 2'nin altında) Çin'den yeni yeni başlayan turizm hareketlerinin olumsuz etkilenmesi söz konusudur. Doların değerlenmesi ülkemiz ekonomisi için maliyet. Daha şimdiden ilk etkiler görülmeye başladı. Kontenyer, navlun ve nakliye maliyetleri ciddi ölçüde yükseldi.

Coronavirüsü dışında jeopolitik gerilimler ve makroekonomik göstergelerimizdeki olumsuzluklar (negatif reel faiz, CDS'lerin tekrar 300'e çıkması, yüksek bütçe açığı ve artmaya başlayan cari açık, yüksek işsizlik ve kişi başı gelir düşüklüğü) nedeniyle sürecin güven artırıcı önlem ve uygulamalara ihtiyacı ortaya çıkıyor.